

Hemşirelik Öğrencilerinde Problemlerli İnternet Kullanımı ve Bağlanma Stilleri

Problematic Internet Use and Attachment Styles in Nursing Students

Medine KOÇ¹
Sevim BUZLU²

¹Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Tokat, Türkiye

²İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

öz

Tüm dünyada internet kullanım sıklığı hızla artmaktadır. İnternet kullanımı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar dünyada ve Türkiye’de sınırlıdır. Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin internet kullanım sıklığını belirleyerek problemlerli internet kullanımı ile bağlanma stillerinin incelenmesi amaçlandı. Tanımlayıcı tipteki araştırmanın evrenini İstanbul ilindeki üniversitelerin hemşirelik bölümünde eğitim gören öğrencilerin tümü, örneklemini ise araştırmaya katılma ölçütlerini karşılayan 987 hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Araştırma verileri bilgi formu, İnternette Bilişsel Durum Ölçeği ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II ile toplandı. Hemşirelik öğrencilerinin %93,5’i (n = 923) kadın, yaş ortalaması 20,89 ± 1,96 idi. Öğrencilerin İnternette Bilişsel Durum Ölçeği toplam puan ortalamasının 78,82 ± 34,38 olduğu belirlendi. Öğrencilerin %29,8’inin (n = 294) korkulu, %28,9’unun (n = 285) güvenli, %21,1’inin (n = 208) kayıtsız ve %20,2’sinin (n = 200) saplantılı bağlanma stillerini sergiledikleri bulundu. İnternette Bilişsel Durum Ölçeği toplam puan ve alt boyut puanları ile bağlanma stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlendi. Problemlerli internet kullanımı, güvenli bağlanma stili olan öğrencilerin dışındaki diğer gruplarda daha yüksek bulundu.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, bağlanma stilleri, internet kullanımı, problemlerli internet kullanımı

ABSTRACT

The frequency of internet use is increasing rapidly all over the world. Studies investigating the relationship between internet use and attachment styles are limited in the world and in Turkey. In this study, it was aimed to determine the frequency of internet use of nursing students and to examine the difference between problematic internet use and attachment styles. This study aims to examine the problematic internet use and attachment styles by determining nursing students’ frequency of internet use. The universe of this descriptive study comprises all the nursing students at universities in İstanbul while the sample of the study consists of the 987 students who met the criteria of eligibility for participating in this study. The data of the research was collected by using an information form, Online Cognition Scale and Experiences in Close Relationships Inventory-II. 93.5% (n = 923) of the nursing students were women and the mean age was 20.89 ± 1.96. It was determined that the students’ total grade point average for the Online Cognition Scale was 78.82 ± 34.38. Concerning the internet attachment styles of the students, it was decided that 29.8% (n = 294) of the students were anxious, 28.9% (n = 285) secure, 21.1% (n = 208) indifferent, and 20.2% (n = 200) obsessed. It was determined that there was a statistically significant difference between the Online Cognition Scale total score and sub-dimension scores and attachment styles. Problematic internet was found to be higher in groups other than students with secure attachment style.

Keywords: Nursing students, attachment styles, internet use, problematic internet use

Giriş

Günümüzün sürekli gelişen bilim ve teknolojisi ile bilgisayar ve internet kullanımı her geçen gün artarak hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (Eichenberg ve ark., 2017; Eroğlu & Bayraktar, 2017; Turan ve ark., 2020). İnternet, bireylerin her türlü bilgiye erişmelerini ve mesafe ne olursa olsun diğer insanlarla hızlı bir şekilde iletişim kurmalarını sağlayan bir iletişim ve bilgi paylaşım aracı olarak dünya çapında yaygın olarak kullanılmaktadır (Turan ve ark., 2020). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2021 Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması’na göre 16-74 yaş grubunda internet kullanım oranı erkeklerde %87,7, kadınlarda %77,5 olarak bildirilmiştir (TÜİK, 2021). Yaygın bir şekilde kullanılan internetin sayısız faydasının (araştırma, iletişim, aranan bilgiye kısa sürede ulaşma gibi) yanı sıra uygun şekilde kullanılmadığında insan yaşamında birçok olumsuz etkileri (internet bağımlılığı, interneti aşırı derecede kullanma arzusunun üstesinden gelememe, internet teknolojisiyle sürekli meşgul olma, internet olmadan harcanan zamanı düşünme gibi) görülmektedir (Eroğlu & Bayraktar, 2017; Turan ve ark., 2020). İnternet kullanımının günümüzde yaşamın her alanında olması nedeniyle problemlerli bir davranış olup olmadığının belirlenmesi güçtür (Musetti ve ark., 2016). Bilim insanları arasında da internet bağımlılığının klinik bir tanı olup olmadığı konusunda tam bir görüş birliği yoktur. Griffiths (2000) interneti aşırı kullananların aslında internet bağımlısı olmadığını, başka bağımlılıkların tatmini için ideal bir ortam oluşturmanın yolu olarak kullandıklarını ifade etmektedir. Bell (2007) de internetin bir davranış biçimi değil, sadece

*Bu çalışma birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

Geliş Tarihi/Received: 09.12.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 11.02.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Medine KOÇ

E-posta: kocmedine@gmail.com

Cite this article: Koç, M., & Buzlu, S. (2022). Problematic internet use and attachment styles in nursing students. *Current Perspectives in Social Sciences*, 26(1), 130-136.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

bir iletişim yolu olduğunu düşünmekte; bu nedenle, internet bağımlılığının bağımlılık yapıcı bir davranış olarak tanımlanmaması gerektiğini belirtmektedir. Literatürde “İnternet bağımlılığı”, “patolojik internet kullanımı”, “aşırı internet kullanımı”, “uygun olmayan internet kullanımı”, “obsesif-kompulsif internet kullanımı” gibi bir çok ifade de kullanılmakta olup, genel olarak internetin aşırı kullanımını durduramama, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın önemini yitirmesi, internete girmediğinde aşırı sinirlilik hali ve saldırganlık olması ve kişinin iş, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulması şeklinde ifade edilmektedir (Büyükgöbeç Koca & Tunca, 2018; Eichenberg ve ark., 2019; Zhang ve ark., 2018). “İnternet bağımlılığı”, internetin kontrolsüz şekilde kullanılması şeklinde davranışsal bir bağımlılık olarak değerlendirilmektedir (Zahra ve ark., 2015). DSM-5’te ise internet bağımlılığı olarak değil de “internet oyun oynama bozukluğu” olarak yer verilmiştir (Andiç & Durak Batgün, 2021). Türkiye’de üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalarda büyük ölçüde değişen oranlarda (%8,6-13) internet bağımlılığı olduğu bildirilmektedir (Alaçam ve ark., 2015; Canan ve ark., 2012; Hanımoğlu & Çelik, 2020). Çalışmalarda farklı oranların bulunmasının nedeni; örneklem büyüklüklerinin farklı olması, kullanılan ölçeklerin değişkenlik göstermesi, farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin dahil edilmesi ve farklı zamanlarda yapılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yaşam boyunca insanların gerçekleştirmek istediği hedeflerinden biri, yakın ilişkiler kurma ve bu ilişkilerde istenilen biri olma arzudur (Özeren ve ark., 2019). İnsanların kendileri için önemli gördükleri diğerlerine karşı geliştirdikleri duygusal bağlar bağlanma olarak tanımlanmaktadır (Utaş Akhan, 2014). Bağlanma, yaşam için gerekli olan duygusal-etkileşimsel ilişki yapısıdır. Birçok karmaşık faktörden etkilenmekte ve süreklilik göstermektedir (Höbek Akarsu ve ark., 2017). Bağlanma kuramı, önceki yıllarda bebeklik ve çocukluk dönemlerine, bu dönemdeki temel bakım veren birey ile çocuk arasındaki ilişkiye odaklanmakta iken, günümüzde yetişkinlerin sosyal ve romantik ilişkilerinde yaşadıkları duygusal, bilişsel ve davranışsal özellikleri anlamak için de kullanılan bir model olmuştur (Çalışır, 2009; Rom & Alfasi, 2014). Bağlanma davranışlarını ebeveynlerinden çok akranlarına yönlendirdiklerinden bağlanma stilleri ergenlik döneminde değişikliğe uğramaktadır. Ebeveyn figürlerinden akran gruplarına doğru ergen yöneldiği halde, erken bağlanma ilişkisi sonraki dönemlerde kalıcı ve güçlü bir etki gösterir (Çalışır, 2009). Bağlanma davranışı; bağlanan kişi korktuğunda, yorgun düştüğünde ya da hastalandığında ortaya çıkma eğilimi göstermektedir. Yaşamın sonraki dönemlerinde özellikle stresli zamanlarda olmak üzere tüm hayat boyunca bağlanma davranışı görülebilmektedir. Bowlby de bunu “hangi yaşta olursa olsun kişiler zorluklarla karşılaştıklarında, arkalarında yardımlarına koşacak bir ya da daha fazla kişinin bulunduğundan emin olduklarında, en üst düzeyde mutlu hissederler ve yeteneklerini en iyi şekilde ortaya koyarlar” şeklinde açıklamıştır (Utaş Akhan, 2014). Bunun yanı sıra Bartholomew ve Horowitz, bağlanmanın önceki tanımlarından yola çıkarak, Bowlby’nin orijinal teorisinde öne sürdüğü kendilik ve diğerine ilişkin iki tür içsel çalışan modelini bir araya getirerek dört kategori modeli adını verdikleri yetişkin bağlanma stili modeli tanımlamışlardır. Bu ‘Dörtlü Bağlanma Modeli’ne göre güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız/kaçınan bağlanma stilleri bulunduğu kabul edilmektedir (Bartholomew & Horowitz, 1991). Güvenli bağlanma stili düşük düzeyde kaygı (olumlu benlik modeli) ve kaçınma (olumlu başkaları modeli) boyutunda tanımlanmakta, bunun zıt kutbunda yer alan korkulu bağlanma her iki boyutun da yüksek düzeyleriyle tanımlanmaktadır (olumsuz benlik ve başkaları modeli). Saplantılı bağlanma stili yüksek kaygı (olumsuz benlik) ve düşük kaçınma (olumlu başkaları) ile tanımlanırken, kayıtsız bağlanma düşük kaygı (olumlu benlik) ve yüksek kaçınma (olumsuz başkaları) ile tanımlanmaktadır (Kaya & Kaya, 2009). Çocuk bağlandığı birey yanında olduğunda ve gereksinimlerini karşıladığında kendisini güvende hissetmesi gibi yetişkinler de gereksinimlerine doyum bulduklarında kendilerini güvende ve rahat hissetmektedirler. Yaşamın ilk aylarından itibaren yakın ilişkide olduğu kişilerin tepkileri ile şekillenen bağlanma ileri de karşı cinsle olan ilişki, eş seçimi, akranla olan ilişki şeklini etkileyerek bağlanma bozukluğu davranışsal bozuklukların gelişimine neden olabilmektedir (Keskin & Çam, 2009). Bowlby’nin çalışmalarından itibaren güvensiz bağlanma stili daha sonraki yaşam dönemlerinde psikopatolojinin belirleyicisi olarak düşünülmüştür (Kesebir ve ark., 2011).

İnternet kullanımı madde bağımlılığı için açıklanan fizyopatolojik modeller doğrultusunda açıklanmaya çalışılmaktadır. Bağlanma kuramı ile bağlanma deneyimleri ve madde bağımlılığı arasındaki ilişki nedeniyle, davranış bağımlılıklarının gelişimi açıklanmaya çalışılmıştır (Borhani, 2011). Sosyal ortam ve içerdigi ilişkilerle internet, yetersiz bağlanma ve ilişki kalıplarını yönetmek için olanak yaratmaktadır. Sosyal ağlar, sohbetler ve forumlardaki çevrimiçi etkileşim güvensiz bağlanma stiline sahip kişilerin sosyal izolasyonu duygularını azaltabilmektedir. Özellikle, internet üzerinden anonim iletişim olasılığı, çevrimiçi bağlantılar ve ilişkiler yoluyla sosyal izolasyonu telafi etmede hayati bir rol oynamaktadır (Eichenberg ve ark., 2017).

Hemşirelik mesleği insan ilişkilerine dayanmaktadır. Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin bağlanma stillerinin belirlenmesi, kendilerini tanıma, mesleğe bağlanma ve sorumluluk almalarını etkileyeceği düşünülmektedir (Utaş Akhan, 2014). Hızlı bir şekilde günlük yaşamın her alanına giren internet kullanım örüntülerini belirlemek ve internet kullanımı üzerinde bağlanma stillerinin etkisini değerlendirmek sorunların erken dönemde saptanması açısından önemlidir. Bu çalışmanın internet kullanımı patogenezi bağlanma stillerinin rolünün ortaya konulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Böylece sorunlu internet kullanımı oluşmadan koruyucu ruh sağlığı kapsamında öğrencilere yaklaşımlarda bulunulması erken dönemde yapılabilecektir. Türkiye’de hemşirelik öğrencilerinde problemlerli internet kullanımı ve bağlanma stilleri arasında ilişkiyi belirleyen araştırmalar sınırlıdır. Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin internet kullanım örüntülerini belirleyerek problemlerli internet kullanımı ile bağlanma stillerinin incelenmesi amaçlandı.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Makalenin yöntemi tanımlayıcı tipte olup örnekleme araştırma ölçütlerini karşılayan hemşirelik bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. İstanbul’da bulunan yedi üniversitenin hemşirelik bölümünde gerçekleştirilen bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin internet kullanım örüntülerini belirleyerek problemlerli internet kullanımı ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandı. Tarama modeli yaklaşımı kullanıldı. Bu yaklaşımda var olan bir durum olduğu şekliyle ve herhangi bir değişikliğe uğramadan ortaya konmaktadır (Karasar, 2020).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini, İstanbul'da bulunan yedi üniversitenin hemşirelik bölümünde lisans eğitimi almakta olan 2009 öğrenci oluşturdu. Evrenin tamamına ulaşılması planlanan çalışma, veri toplandığı gün okula gelmeyen ve araştırmaya alınma ölçütlerine (çalışmaya katılmaya istekli olan, iki yıldan beri internet kullanan ve haftada iki saatten fazla internet kullanan) uymayan 641 öğrenci ile anket formunu eksik dolduran 381 öğrenci araştırmadan çıkarıldığında 987 öğrenci ile gerçekleştirildi. Çalışma öncesinde hemşirelik bölümü olan üniversitelerden çalışma için gerekli kurum izinleri alındı.

Veri Toplama Araçları ve Uygulama

Araştırmanın verileri; bilgi formu, İnternette Bilişsel Durum Ölçeği (İBDÖ) ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri - II (YİYE-II) ile toplandı.

Bilgi Formu: Katılımcıların bireysel özellikleri ile bilgisayar ve internet kullanımına yönelik 12 sorudan oluştu.

İnternette Bilişsel Durum Ölçeği: İBDÖ, Davis ve ark. (2002) tarafından, problemlerli internet kullanımını değerlendirmek üzere geliştirilmiş, Keser Özcan ve Buzlu (2005) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve geçerlik-güvenirliği yapılmıştır. Problemlerli internet kullanımını dört alt boyutta değerlendiren, 7'li likert tipi ("Kesinlikle Katılmıyorum"dan – "Kesinlikle Katılıyorum"a doğru değişen), 36 maddelik bir ölçektir. Ölçeğin değerlendirilmesi toplam boyut ve alt boyutların puanları toplanarak yapılmakta, 12. madde ters hesaplanmaktadır. İBDÖ'nin kesme puanı olmayıp alınacak toplam puan minimum 36, maksimum 252; yalnızlık / depresyon alt boyutu minimum 6, maksimum 42; azalmış dürtü kontrolü alt boyutu minimum 10, maksimum 70; sosyal destek alt boyutu minimum 13, maksimum 91; dikkat dağıtma alt boyutu minimum 7, maksimum 49'dur. Puanın yüksek olması internete atfedilen değeri ve internetin bireyin yaşamında ne kadar öncelikli olduğuna yönelik fikir vermekte ve "problemlerli kullanımı" göstermektedir. Bu ölçek, yalnızlık / depresyon (problemlerli internet kullanımında değersizlik ve yalnızlıkla ilgili depresif düşünceleri içerir), azalmış dürtü kontrolü (internetle ilgili azalmış dürtü kontrolü, internet kullanımının azaltılmak istenmesine rağmen azaltılamaması ve sürekli internetle ilgili şeyler düşünülmesini içerir), sosyal destek (internet kullanımının gerçek yaşam ilişkilerinin önüne geçtiği ve burada yaşanan ilişkilere çok güvenildiği durumları tanımlar) ve dikkat dağıtma (yapılması gereken bir aktiviteden kaçmak / kaçınmak amacıyla internet kullanımını tanımlar. Bazı görevlerden, stres veren yaşantılardan ve zihni sürekli meşgul eden düşüncelerden uzaklaşmak için internet kullanımının tercih edilmesidir) olmak üzere dört alt faktörden oluşmaktadır. İBDÖ'nin iç tutarlılık katsayısı $\alpha = 0,91$ 'dir (Keser Özcan & Buzlu, 2005). Bu çalışmada İBDÖ'nin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı toplam ölçek için 0,94, altboyutlardan 'yalnızlık / depresyon' ve 'dikkat dağıtma' boyutu için 0,81, 'azalmış dürtü kontrolü' ve 'sosyal destek' için 0,86 olarak belirlendi.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II: Yetişkinlerin bağlanma stillerini belirlemek amacıyla yaygın olarak kullanılan ve yüksek ölçüm duyarlılığına sahip olan bu ölçek 2000 yılında Fraley ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olup 7'li likert tipindedir. YİYE-II 36 madde bulunmakta, bağlanmaya ilişkin kaygı (18 madde) ve bağlanmaya ilişkin kaçınma (18 madde) olmak üzere iki alt boyutu vardır. Tek sayılı maddeler kaygı boyutunu, çift sayılı maddeler kaçınma boyutunu ölçmektedir. Ölçekten iki farklı toplam puan elde edilmekte ve her bir alt boyuttan alınan puanlar 18 ile 126 arasında değişim göstermektedir. Alt ölçeklerden alınan puanların artması bağlanma kaygısının veya kaçınmasının arttığını göstermektedir (Selçuk ve ark., 2005). Brennan ve arkadaşları dört bağlanma stilinin iki boyut üzerine yapılan küme analizi yöntemi ile oluşturulmasını önermişler ve bu analizde her iki boyuttan da düşük puan alanları (düşük kaygı ve kaçınmaya sahip olanlar) *güvenli*, her iki boyuttan da yüksek puan alanları *korkulu*, kaygı boyutundan yüksek kaçınma boyutundan düşük puan alanları *saplantılı* ve kaygı boyutundan düşük kaçınma boyutundan yüksek puan alanları *kayıtsız* bağlanma stili içinde sınıflandırmışlardır (Sümer, 2006). Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Selçuk ve ark. (2005) tarafından yapılmıştır. Kaçınma boyutu için Cronbach alfa 0,90, kaygı boyutlu Cronbach alfa 0,86 bulunmuştur. YİYE-II'nin test-tekrar test güvenilirliğinin kaygı boyutu için 0,82, kaçınma boyutu için 0,81 oranında olduğu bulunmuştur (Selçuk ve ark., 2005). YİYE-II'nin bu çalışmadaki Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 'kaygı boyutu' için 0,85, 'kaçınma boyutu' için 0,86 olduğu belirlendi.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler toplanmadan önce öğrencilere araştırmanın amacı ve veri toplama formlarının nasıl doldurulacağı, katılımcıların bireysel olarak kimliğini ortaya koyacak hiçbir bilgi istenmeyeceği ve toplanan verilerin gizli tutulacağı bilgisi verildi. Veri toplama formları sınıf ortamında öğrencilere dağıtılarak öz bildirime dayalı olarak doldurmaları istendi. Öğrenciler veri setini yaklaşık 15-20 dakika içinde doldurdu.

Elde edilen tüm veriler bilgisayar SPSS 11.5 (Statistical Package for Social Science Inc., Chicago, IL, ABD) kullanılarak değerlendirildi. Çalışmanın verileri tanımlayıcı istatistikler için yüzdeler, aritmetik ortalama, standart sapma ve minimum - maksimum, bağımsız değişkenlere göre İBDÖ ve YİYE-II ölçeği alt boyut puanlarının karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizi (ileri analiz olarak Tukey HSD), kullanılarak değerlendirildi. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < ,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular

Tablo 1'de hemşirelik öğrencilerinin bireysel özelliklerine göre dağılımları incelendiğinde; %93,5'inin kadın, yaş ortalamasının 20,89 ± 1,96, %43,6'sının 20-21 yaş aralığında, %97,8'inin bekar, %29,6'sının 2. sınıfta, %38,2'sinin ailesiyle yaşadığı, %34,1'inin yurttan yaşadığı ve %71,4'ünün ekonomik durumunun orta düzeyde olduğu bulundu.

Tablo 1.
Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel Özellikleri (n = 987)

Bireysel özellikler		n	%
Yaş ortalaması		20,89 ± 1,96	(Aralık 17-35)
Cinsiyet	Kadın	923	93,5
	Erkek	64	6,5
Medeni durum	Bekar	965	97,8
	Evli	22	2,2
Sınıf	1.sınıf	265	26,8
	2.sınıf	292	29,6
	3.sınıf	233	23,6
	4.sınıf	197	20
Kaldığı yer	Yurtta	337	34,1
	Evde / anne - baba - kardeş	377	38,2
	Evde / yalnız	13	1,3
	Evde / arkadaş - akrabalar	243	24,6
	Evde / eşi - çocukları	17	1,7
Ekonomik durumu	Kötü	60	6,1
	Orta	705	71,4
	İyi	222	22,5

n: Örneklem sayısı

Tablo 2'de hemşirelik öğrencilerinin cinsiyete göre bilgisayar ve internete sahip olma ve bilgisayar kullanma süresi incelendiğinde; kadın öğrencilerin %72,3'ünün, erkek öğrencilerin %42,2'sinin bilgisayar ve internetin olduğu, kadınların %73,7'sinin, erkeklerin %51,6'sının kendi odasında veya dizüstü bilgisayarı olduğu, her iki cinsiyette bilgisayar kullanım süresinin en sık haftada 1-5 saat (kadınlarda %42,4; erkeklerde %48,4) olduğu bulundu.

Tablo 2.
Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Bilgisayar ve İnternet Kullanımına İlişkin Özelliklerinin Dağılımı

Bilgisayar kullanımı	Kadın (n = 923)		Erkek (n = 64)		TOPLAM (n = 987)		
	%	n	%	n	%		
Bilgisayar ve internete sahip olma durumu	Bilgisayarım yok	144	15,6	27	42,2	171	17,3
	Bilgisayarım var, internetim yok	112	12,1	10	15,6	122	12,4
	Bilgisayarım ve internetim var	667	72,3	27	42,2	694	70,3
Bilgisayarın yeri	Bilgisayarı yok	123	13,3	27	42,2	150	15,2
	Ortak kullanım alanı	120	13	4	6,2	124	12,6
	Kendi odası / dizüstü bilgisayar	680	73,7	33	51,6	713	72,2
Bilgisayar kullanma süresi (saat / hafta)	Kullanmıyorum	15	1,6	0	0	15	1,5
	1 - 5 saat	391	42,4	31	48,4	422	42,8
	6 - 15 saat	338	36,6	20	31,3	358	36,3
	16 - 25 saat	116	12,6	7	10,9	123	12,5
	26 - 35 saat	33	3,6	4	6,3	37	3,7
	36 saat ve üstü	30	3,3	2	3,1	32	3,2
Bilgisayar kullanım süresi (saat)	10,29 ± 10,86 (Aralık 0 - 100)		10,22 ± 9,21 (Aralık 1 - 42)		10,28 ± 10,75 (Aralık 0 - 100)		

n: Örneklem sayısı

Hemşirelik öğrencilerinin İBDÖ ve alt boyut puan ortalamaları dağılımı değerlendirildiğinde; yalnızlık/depresyon alt boyut puan ortalaması 11,47 ± 6,51, azalmış dürtü kontrolü alt boyut puan ortalaması 21,69 ± 10,38, sosyal destek alt boyut puan ortalaması 28,53 ± 13,04, dikkat dağıtma alt boyut puan ortalaması 17,13 ± 8,54 ve İBDÖ toplam puan ortalaması 78,82 ± 34,38 olarak bulundu.

Tablo 3'te hemşirelik öğrencilerinin bağlanma stillerine göre İBDÖ ve dört alt boyutunun puan ortalamaları arasında hem toplam puan hem de dört alt boyutunun puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptandı ($p < ,001$). İBDÖ toplam puanı, yalnızlık/depresyon, sosyal destek ve dikkat dağıtma boyutlarında, güvenli ve kayıtsız bağlanma stillerini kullanan öğrencilerin puan ortalamalarının korkulu ve saplantılı olanlarınkinden anlamlı olarak daha düşük olduğu ($p < ,05$), diğer ikili grupların arasında anlamlı farkın olmadığı ($p > ,05$) bulundu. Azalmış dürtü kontrolü boyutunda, güvenli ve kayıtsız bağlanma stillerini kullanan öğrencilerin puan ortalamalarının korkulu ve saplantılı bağlanma stillerini kullananlardan, ayrıca güvenli bağlanma stilini kullanan öğrencilerin puan ortalamalarının da kayıtsız bağlanma stilini kullananlardan anlamlı olarak daha düşük olduğu ($p < ,05$), diğer ikili grupların arasında anlamlı fark olmadığı ($p > ,05$) bulundu.

Tablo 3.
Hemşirelik Öğrencilerinin Bağlanma Stillerine Göre İBDÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Bağlanma Stilleri	n	İBDÖ alt boyutları				
		İBDÖ (Toplam) $\bar{x} \pm SD$	Yalnızlık / depresyon $\bar{x} \pm SD$	Azalmış dürtü kontrolü $\bar{x} \pm SD$	Sosyal destek $\bar{x} \pm SD$	Dikkat dağıtma $\bar{x} \pm SD$
Güvenli	285	67,56 ± 26,93	9,57 ± 4,98	17,87 ± 8,80	24,90 ± 10,59	15,22 ± 7,64
Korkulu	294	87,71 ± 37,48	13,09 ± 7,25	24,49 ± 11,22	31,38 ± 13,82	18,76 ± 9,15
Saplantılı	200	86,39 ± 36,67	12,77 ± 7,24	23,90 ± 11,64	30,87 ± 14,16	18,86 ± 8,88
Kayıtsız	208	74,42 ± 31,48	10,54 ± 5,65	20,86 ± 10,38	27,24 ± 12,51	15,78 ± 7,74
Test (F)		22,483	19,180	22,986	15,507	13,230
P (sd: 3 / 983 / 986)		,000	,000	,000	,000	,000
Anlamlı Fark		a,d<b,c	a,d<b,c	a<d<b,c	a,d<b,c	a,d <b,c

a: Güvenli bağlanma stili; b: Korkulu bağlanma stili; c: Saplantılı bağlanma stili; d: Kayıtsız bağlanma stili; X: Ortalama; SD: Standart sapma; n: Örneklem sayısı; İBDÖ: İnternette Bilişsel Durum Ölçeği

Tartışma

İnternet kullanımı tüm dünyada, ülkemizde ve özellikle de üniversite öğrencilerinde hızla artmaktadır. Hemşirelik öğrencileri de interneti eğitimlerinin gereği, sağlık bakım hizmetlerinin sunumu ve çağımızın getirdiği olanaklardan faydalanarak kullanmaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğunun bilgisayar ve interneti olduğu, kendi odasında/dizüstü bilgisayarını olduğu, bilgisayar kullanım süresinin haftada 1 - 5 saat olduğu, kadın ve erkeklerde dağılımın benzer olduğu belirlendi (Tablo 2). Üniversite öğrencilerinde bilgisayar veya internet kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalarda öğrencilerin büyük çoğunluğunun bilgisayar ve interneti olduğu (Genç ve ark., 2018), çoğunun bilgisayarının kendisine ait olduğu (Genç ve ark., 2018; Turan ve ark., 2020), internet kullanım süresinin hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada tamamına yakınının (%88,8) bir saatin altında olduğu bulunmuştur (Turan ve ark., 2020). Hemşirelik öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada da %71,7'sinin 0-3 saat internet kullanım süresi olduğu belirlenmiştir (Öksüz ve ark., 2018). Bu bulgular doğrultusunda, hemşirelik öğrencilerinin yaşamın vazgeçilmezi haline gelen internete erişiminin son yapılan çalışmalarda arttığı görülmektedir. Bu her geçen yıl özellikle gençlerin internete erişimleri ve kullanım süresi artması, çalışmanın yapıldığı zaman farkı nedeniyle bizim çalışmamızda daha düşük çıkmış olabilir.

Hemşirelik öğrencilerinin 'yalnızlık / depresyon' 11,47 ± 6,51; 'azalmış dürtü kontrolü' 21,69 ± 10,38; 'sosyal destek' 28,53 ± 13,04; 'dikkat dağıtma' 17,13 ± 8,54 ve İBDÖ toplam puanının 78,82 ± 34,38 olduğu belirlendi. Li ve ark. (2018) 122,454 üniversite öğrencisini kapsayan toplam 70 çalışmanın meta-analizinde internet bağımlılığını %11,3 bulmuşlardır. Balhara ve ark. (2018) öğrenciler ile toplam 38 çalışmanın meta-analizinde internet bağımlılığı prevalansının %0-47,4 bulmuşlardır. Genç ve ark. (2018) 202 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada İBDÖ ölçeğinden aldıkları puanı 97,14 ± 31,83 ve problemlili kullanım oranını %11,9 olarak bulmuşlardır. Kargın ve ark. (2020) 511 hemşirelik öğrencisi ile yaptığı çalışmada %3,8'inin "patolojik internet kullanıcıları" olduğu, %29,1'inin bağımlılık riski altındaki grupta olduğunu bulmuşlardır. Özcan ve ark. (2020) 521 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada internet bağımlılığını %5,3 olarak bulmuşlardır. Çalışmamızda İBDÖ toplam puanının daha düşük bulunması bu çalışmadaki öğrencilerin daha sağlıklı internet kullanım özelliklerine sahip olduğunu düşündürmektedir.

İBDÖ toplamı, yalnızlık/depresyon, sosyal destek ve dikkat dağıtma boyutlarında, güvenli ve kayıtsız bağlanma stillerini kullanan öğrencilerin puan ortalamalarının daha düşük olduğu bulundu (Tablo 3). Güvensiz bağlanma stilleri psikopatolojinin belirleyicisi, güvenli bağlanma ise sağlıklı süreçlerle ilişkilendirilmektedir (Kesebir ve ark., 2011). Saplantılı ve korkulu bağlanma stiline sahip öğrencilerin problemlili internet kullanım düzeyi, kayıtsız ve güvenli bağlanma stiline sahip öğrencilere göre daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Ceritli & Nedim Bal, 2017). Çelebi ve Çelebi (2020) yaptıkları çalışmada internet bağımlılığı ile saplantılı bağlanma arasında ilişki olduğunu bulmuşlardır. Eichenberg ve ark. (2019) üniversite öğrencilerinde aşırı akıllı telefon kullanımı ile güvensiz bağlanma stili arasında pozitif ilişki bulmuşlardır. Eichenberg ve ark. (2017) 245 kişi ile online yaptıkları çalışmada da güvensiz bağlanma stili olanları, güvenli bağlanma stili olanlara göre yüksek oranda patolojik internet kullanım eğiliminde olduğunu bulmaları çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bu bulgu güvenli ve kayıtsız olan öğrencilerin ilişkilerinde daha başarılı olduğu için interneti amacı doğrultusunda kullanması, gerekmedikçe internetten uzak durarak gerçek hayatındaki kişilerle iletişime geçerek yaşamını düzenlemiş olabileceği ile ilişkilendirilebilir.

Çalışmada, azalmış dürtü kontrolü boyutunda, güvenli ve kayıtsız bağlanma stillerini kullanan öğrencilerin puan ortalamalarının korkulu ve saplantılı bağlanma stillerini kullanan öğrencilerden, ayrıca güvenli bağlanma stillerini kullanan öğrencilerin puan ortalamalarının kayıtsız bağlanma stiline kullananlardan anlamlı olarak daha düşük olduğu belirlendi (Tablo 3). Morsünbül (2013) de çalışmasında korkulu ve saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerin güvenli bağlanma stiline sahip bireylere göre daha yüksek riskli davranışlar gösterdiğini saptamıştır. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin çevrimiçi oyun oynama, sosyal ağ ve internete bağımlı olma riskinin daha düşük olabileceği belirtilmektedir (Monacis ve ark., 2017). Eichenberg ve ark. (2019) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada aşırı akıllı telefon kullanımı ile güvensiz bağlanma stili arasında pozitif bir korelasyon bulmuşlardır. Bu bulgular doğrultusunda, öğrencilerde güvenli bağlanma stillerinin geliştirilmesi ile interneti sağlıklı kullanmanın gerçekleşeceği sonucuna varabiliriz. Bizim çalışmamızdan farklı olarak Musetti ve ark. (2018) bağlanma stillerinin sorunlu internet kullanımını açıklamada önemli yordayıcılar olmayabileceği sonucuna varmıştır. Bu durum çalışmanın yapıldığı grubun kültürel farklılığı ile ilişkilendirilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak; hemşirelik öğrencilerinde problemlili internet kullanımı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada; hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğunun internet bağlantısının olduğu, İBDÖ toplam puan ve dört alt boyutunun puan ortalamaları ile bağlanma stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulundu.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, hemşirelik öğrencilerinde sağlıklı internet kullanımı ve güvenli bağlanma stiline sağlanması için; hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğunun bilgisayar ve internet bağlantısının ve bilgisayarın kendi odasında olması nedeniyle sağlıklı internet kullanımının önemi konusunda eğitimler verilmesi, problemlili internet kullanımı belirlenen öğrencilere danışmanlık verilmesi ve bu öğrencilerin bağlanma stilleri yönünden de değerlendirilmesi, bağlanma stillerinin oluşumunda özellikle yaşamın ilk yıllarında anne - bebek arasında gelişen ilişkinin niteliği önemli olduğu için ebeveynlere koruyucu önlemler kapsamında eğitim verilmesi, cinsiyet dağılımın benzer olduğu örneklem grubunda benzer çalışmaların yapılması, internet kullanımı ve bağlanma stilleri ile ilgili nitel araştırma yapılarak derinlemesine incelemeler yapılması önerilmektedir.

Problemlili internet kullanımı olan hemşirelik öğrencilerinde güvensiz bağlanma stillerinin olduğunun bulunması, bu konuda yapılacak rehberlik ve danışmanlık çalışmalarının yapılandırılmasına katkı sağlayacaktır.

Problemlili internet kullanımı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar sınırlı olduğundan literatüre katkı sağlaması açısından önemlidir.

Etik Komite Onayı: Çalışma öncesinde hemşirelik bölümü olan üniversitelerden çalışma için gerekli kurum izinleri alındı.

Bilgilendirilmiş Onam: Veriler toplanmadan önce öğrencilere araştırmanın amacı ve veri toplama formlarının nasıl doldurulacağı, katılımcıların bireysel olarak kimliğini ortaya koyacak hiçbir bilgi istenmeyeceği ve toplanan verilerin gizli tutulacağı bilgisi verildi.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – M.K., S.B.; Tasarım – M.K., S.B.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – M.K.; Analiz ve/veya Yorum – M.K., S.B.; Literatür Taraması – M.K., S.B.; Yazıyı Yazan – M.K., S.B.; Eleştirel İnceleme – M.K., S.B.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Ethics Committee Approval: Before the study, necessary institutional permissions were obtained from universities with a nursing department.

Informed Consent: Before the data were collected, the students were informed about the purpose of the research and how to fill out the data collection forms, no information that would reveal the identity of the participants individually, and that the collected data would be kept confidential.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – M.K., S.B.; Design – M.K., S.B.; Data Collection and/or Processing – M.K.; Analysis and/or Interpretation – M.K., S.B.; Literature Search – M.K., S.B.; Writing Manuscript – M.K., S.B.; Critical Review – M.K., S.B.

Declaration of Interests: The authors have no conflicts of interest to declare.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Alaşam, H., Çulha Ateşçi, F., Şengül, C., & Tümkaya S. (2015). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığının sigara ve alkol kullanımı ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Derg.*, 16(6), 383-388.
- Andiç, S., & Durak Batigün, A. (2021). DSM-5 tanı ölçütleri temelinde İnternet Bağımlılığı Ölçeği'nin geliştirilmesi: İnternet oyun oynama bozukluğu açısından bir değerlendirme. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 32(1), 33-42.
- Balhara, Y. P. S., Mahapatra, A., Sharma, P., & Bhargava R. (2018). Problematic internet use among students in South-East Asia: Current state of evidence. *Indian J Public Health*, 62(3), 197-210. [Crossref]
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244. [Crossref]
- Bell, V. (2007). Online information, extreme communities and internet therapy: Is the internet good for our mental health? *Journal of Mental Health*, 16, 445-457. [Crossref]
- Borhani, Y. (2011). Substance abuse and insecure attachment styles: a relational study. *Lux*, 2(1), 1-13. [Crossref]
- Büyükgöbeç Koca, E., & Tunca, M. Z. (2018). İnternet ve sosyal medya bağımlılığının öğrenciler üzerindeki etkilerine dair bir araştırma. *Alanya Academic Review Journal*, 4(1), 77-103. [Crossref]
- Canan, F., Ataoglu, A., Özçetin, A., & İcmeli, C. (2012). The association between internet addiction and dissociation among Turkish college students. *Comprehensive Psychiatry*, 53, 422-426. [Crossref]
- Çelebi, G. Y., & Çelebi, B. (2020). Ergenlerin bağlanma stilleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 37-48.
- Ceritli, U., & Nedim Bal, P. (2017). Lise öğrencilerinde bağlanma stillerinin problemlili internet kullanımına etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(50), 475-483. [Crossref]
- Çalışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1, 240-255.
- Davis, R. A., Flett, G. L., & Besser, A. (2002). Validation of a new scale for measuring problematic Internet use: Implications for pre-employment screening. *CyberPsychology & Behavior*, 5(4), 331-345. [Crossref]
- Eichenberg, C., Schott, M., & Schroiff, A. (2019). Comparison of students with and without problematic smartphone use in light of attachment style. *Front Psychiatry*, 10(681), 1-6. [Crossref]
- Eichenberg, C., Schott, M., Decker, O., & Sindelar, B. (2017). Attachment style and internet addiction: An online survey. *Journal of Medical Internet Research*, 19(5), e170. [Crossref]

- Eroğlu, A., & Bayraktar, S. (2017). İnternet bağımlılığı ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 184-199. [Crossref]
- Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 350-365. [Crossref]
- Genç, Y., Durđun, A., Kara, H. Z., & Çakır, R. (2018). İnternet kullanımının üniversite öğrencilerinin yalnızlık algılarına etkiler. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 13(2), 301-336. [Crossref]
- Griffiths, M. D. (2000). Internet addiction: Time to be taken seriously? *Addiction Research*, 8, 413-418. [Crossref]
- Hanımoğlu, E., & Çelik, E. (2020). Üniversite öğrencilerinde problemlı internet kullanımının incelenmesi. *Turkish Studies*, 15(5), 2697-2710. [Crossref]
- Höbek Akarsu, R., Tuncay, B., & Yüzer Alsaç, S. (2017). Anne-bebek bağlanmasında kanıta dayalı uygulamalar. *GÜSBD*, 6(4), 275-279.
- Kargin, M., Türkben Polat, H., & Coşkun Şimşek, D. (2020). Evaluation of internet addiction and fear of missing out among nursing students. *Perspect Psychiatr Care*, 1-6. [Crossref]
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler* (36. baskı). Nobel Yayıncılık.
- Kaya, N., & Kaya, H. (2009). Hemşirelerin bağlanma biçimlerinin baş etme tutumlarına etkisi. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences* 29(6), 1563-1572.
- Kesebir, S., Özdođan Kavzođlu, S., & Üstündađ, M. F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 3(2), 321-342.
- Keser Özcan, N., & Buzlu, S. (2005). Problemlı internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: "İnternette Bilişsel Durum Ölçeği"nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği. *Bağımlılık Dergisi*, 6(1), 19-26.
- Keskin, G., & Çam, O. (2009). Ergenlik ve bağlanma süreci: Ruh sağlığı açısından literatürün gözden geçirilmesi. *New/Yeni Symposium Journal*, 47(2), 52-59.
- Li, L., Xu, D. D., Chai, J. X., Wang, D., Li, L., Zhang, L., & Xiang, Y. T. (2018). Prevalence of Internet addiction disorder in Chinese university students: A comprehensive meta-analysis of observational studies. *Journal of Behavioral Addictions*, 7(3), 610-623. [Crossref]
- Monacis, L., de Palo, V., Griffiths, M. D., & Sinatra, M. (2017). Exploring individual differences in online addictions: The role of identity and attachment. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 15, 853-868. [Crossref]
- Morsünbül, Ü. (2014). İnternet bağımlılığının bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, yalnızlık ve yaşam doyumunu ile ilişkisi. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 357-372. [Crossref]
- Musetti, A., Cattivelli, R., Giacobbi, M., Zuglian, P., Ceccarini, M., Capelli, F., & Castelnuovo, G. (2016). Challenges in internet addiction disorder: Is a diagnosis feasible or not? *Frontiers in Psychology*, 7, 842. [Crossref]
- Musetti, A., Terrone, G., & Schimmenti, A. (2018). An exploratory study on problematic internet use predictors: Which role for attachment and dissociation? *Clinical Neuropsychiatry*, 15, 35-41.
- Öksüz, E., Guvenc, G., & Mumcu, S. (2018). Relationship between problematic internet use and time management among nursing students. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*, 36(1), 55-61. [Crossref]
- Özeren, G. S., Akın, S., & Barlas, G. Ü. (2019). Bir grup hemşirelik öğrencisinde anne-baba bağlanma biçimlerinin kişilerarası ilişkilere etkisi. *Sağlık ve Toplum*, 29(3), 60-75.
- Özcan, A., Özdiil, K., & Küçük Öztürük, G. (2020). Examination of some psychological variables that predict internet addiction in university students: A University in Cappadocia. *Journal of International Health Sciences and Management*, 6(10), 74-89.
- Rom, E., & Alfasi, Y. (2014). The role of adult attachment style in online social network affect, cognition, and behavior. *Journal of Psychology*, 1, 24-34.
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N., & Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8, 1-11.
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57), 1-22.
- Turan, N., Durgun, H., Kaya, H., Aştı, T., Yılmaz, Y., Gündüz, G., & Ertas, G. (2020). Relationship between nursing students' levels of internet addiction, loneliness, and life satisfaction. *Perspectives in Psychiatric Care*, 1-7. [Crossref]
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). *Hanehalkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması, 2021*. Erişim Tarihi: 16.10.2021 [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Survey-on-Information-and-Communication-Technology-\(ICT\)-Usage-in-Households-and-by-Individuals-2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Survey-on-Information-and-Communication-Technology-(ICT)-Usage-in-Households-and-by-Individuals-2021-37437)
- Utaş Akhan, L. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin bağlanma stillerinin belirlenmesi. *Yükseköđretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 4(3), 191-196.
- Zahra, H. M., Paydar, M. R. Z., & Ebrahimi, M. E. (2015). The relationship between the internet addiction and the use of facebook with marital satisfaction and emotional divorce among married university students. *Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences*, 5(3), 709-17.
- Zhang, M. W. B., Lim, R. B. C., Lee, C., & Ho, R. C. M. (2018). Prevalence of internet addiction in medical students: a meta-analysis. *Acad Psychiatry*, 42, 88-93. [Crossref]